

Obilježja kaznenog djela ubojstva s kriminološkim aspektom

Prtenjača, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:521594>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

REPUBLIKA HRVATSKA

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Katedra za kazneno pravo

Martina Prtenjača

**OBILJEŽJA KAZNENOG DJELA UBOJSTVA S
KRIMINOLOŠKIM ASPEKTOM**

Diplomski rad

Mentorica:

Doc.dr.sc. Reana Bezić

Zagreb, 2023 godine

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Martina Prtenjača, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Martina Prtenjača, v.r.

SADRŽAJ

1. UVOD	2
2. NORMATIVNA ANALIZA	3
2.1. Radnja kaznenog djela ubojstva.....	4
2.1.2. Krivnja.....	7
2.2. Pokušaj ubojstva.....	10
2.3. Dobrovoljni odustanak.....	13
2.4. Kazneno djelo teškog ubojstva.....	14
3. KAZNENOPRAVNA UREĐENJA KROZ POVIJEST	15
4. FENOMENOLOGIJA KAZNENOG DJELA UBOJSTVA	18
4.1. Obilježja počinitelja kaznenog djela ubojstva	20
4.1.2. Odnos počinitelja i žrtve.....	22
4.1.3. Zastupljenost ubojstava u Hrvatskoj u odnosu na Europu i svijet.....	23
4.2. Dinamika kretanja prijavljenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja za kazneno djelo ubojstva i teškog ubojstva u razdoblju od 2016. do 2022. godine.....	25
4.3. Dinamika kretanja optuženih punoljetnih i maloljetnih počinitelja za kazneno djelo ubojstva i teškog ubojstva razdoblju od 2016. do 2022.godine.....	27
4.4. Dinamika kretanja osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja za kazneno djelo ubojstva i teškog ubojstva u razdoblju od 2016. 2022. godine.....	29
5. ZAKLJUČAK	33
6. SAŽETAK	36
7. POPIS LITERATURE	37

1. UVOD

Kazneno djelo ubojstva poznato je u svim kaznenopravnim sustavima zemalja, a spominje se u zakonicima koji datiraju još iz srednjeg vijeka, jedan od zakonika koji poznaju to kazneno djelo je i Hamurabijev zakonik.¹ Često se koristi i naziv *homicid* kao latinska inačica koja se sastoji od riječi homo-u prijevodu čovjek i glagola cidere-što znači sjeći.²

Riječ je o temeljnom kaznenom djelu propisanom u glavi X. Kaznenog zakona pod nazivom kaznena djela protiv života i tijela, uz kaznena djela teškog ubojstva, usmrćenja, prouzročenja smrti iz nehaja, sudjelovanje u samoubojstvu, protupravni prekid trudnoće, sakaćenje ženskih spolnih organa, tjelesne ozljede, sudjelovanje u tučnjavi, nepružanje pomoći i napuštanje nemoćne osobe.³ Sva ta kaznena djela protiv života i tijela kroz propisane norme kaznenog zakona imaju za cilj zaštitu tjelesnog integriteta te prava na život. Pravo na život kao temeljno pravo iz kojeg se izvode ostala ljudska prava zajamčeno je Ustavom Republike Hrvatske koji štiti pravo svakog čovjeka na život.⁴ Na koji način se može počiniti kazneno djelo ubojstva, koje okolnosti mogu dovesti do oslobođenja od krivnje za počinjenje istog, koliko kaznenih djela ubojstva ostaje u pokušaju, tko su najčešći počinitelji ubojstva, u kakvom su odnosu počinitelj i žrtva te kakve statistike prate to kazneno djelo samo su neka od pitanja kojima se vodi sadržaj ovog diplomskog rada.

¹ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 65.

² Marević, Jozo, *Hrvatsko-latinski rječnik*, Zagreb, Školska knjiga, 1994., str. 32. i str. 232

³ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g.

⁴ Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14, čl. 21. st.1. i st. 2.

2. NORMATIVNA ANALIZA

Kazneno djelo ubojstva je temeljno kazneno djelo iz glave X. protiv života i tijela.⁵ Kao jedno od najtežih kaznenih djela iz kataloga inkriminacija, ubojstvo se sastoji u ubijanju drugoga. Propisana je kazna zatvora od najmanje 5 godina pa se primjenjuje opći maksimum kazne zatvora od 20 godina.⁶ Prema statističkim podacima za 2022. godinu hrvatski sudovi kod osude kaznenog djela ubojstva najčešće izriču kazne u rasponu 2-3 godina(14 osuda od 53) ili 3-5 godina(12 od 53).⁷ Treba još napomenuti da je, sukladno pravilu o granicama ublažavanja kazne (čl. 49 u svezi s čl. 48 st. 1–3 KZ/11) kaznu za ubojstvo moguće ublažiti do najmanje jedne godine (situacija iz čl. 48 st. 3, kada se državni odvjetnik o tome sporazumio s okrivljenikom), iz čega proizlazi da će iznimno biti moguće izreći i uvjetnu osudu kod ubojstva (uvjetna osuda je u hrvatskom pravu moguća kod izrečene kazne do godine dana zatvora).⁸

Prema zakonskom opisu kaznenog djela ubojstva, da bi se ono u kaznenom postupku utvrdilo, mora se dokazati postojanje radnje ubijanja, smrtne posljedice te uzročne veze između radnje i posljedice.

Objekt radnje kaznenog djela ubojstva je čovjek čiji život uživa apsolutnu pravnu zaštitu.⁹ Čovjekom se smatra svako živo biće rođeno od žene bez obzira na zdravstveno stanje i mentalne sposobnosti.¹⁰ Kako bi pravilno utvrdili kvalifikaciju kaznenog djela ubojstva nužno je odrediti kad život počinje te kad on završava.¹¹ Pritom je manje prijeporan trenutak utvrđenja prestanka života.¹² Uglavnom se prihvaća da je to trenutak prestanka cerebralne funkcije bez obzira na to

⁵ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g, članak 110

⁶ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g, članak 110.

⁷

https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_tableid=T0301_2022.px&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=d329a889-13cc-49bc-93f3-3e3d2fe03e89

Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

⁸ Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str. 327.-343., str. 330.

⁹ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 65.

¹⁰ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str.62

¹¹ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 62.

¹² Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 62.

jesu li neke druge životne funkcije očuvane (npr. rad srca).¹³ Smrt mozga podrazumijeva ireverzibilni prekid funkcije velikog i malog mozga te moždanog debla, dijagnoza se postavlja kliničkim pregledom, a potvrđuje se parakliničkim potvrdnim testovima.¹⁴ Prema novim shvaćanjima, plod uživa kaznenopravnu zaštitu od početka poroda, odnosno od trenutka kad su započeli trudovi, tad se plod smatra čovjekom u kaznenopravnom smislu. Porod ne mora biti dovršen, dijete mora biti rođeno živo, no ne mora biti sposobno za život.¹⁵

2.1. Radnja kaznenog djela ubojstva

Prema članku 110. Kaznenog zakona radnja kaznenog djela je opisana kao ubijanje druge osobe. Tim je terminom zamijenjen raniji termin usmrćenje iz KZ/97 jer se držalo da snažnije izražava pravi sadržaj ovog kaznenog djela.¹⁶

Radnja kod kaznenog djela ubojstva sastoji se u namjernom prouzročenju smrti drugoga i uglavnom će se raditi o aktivnoj radnji, komisivnom deliktu, no ubojstvo je moguće počinuti i nečinjenjem.¹⁷ Kod ubojstva nečinjenjem neće odgovarati svatko, već osoba koja ima svojstvo garanta i koja je po toj osnovi dužna skrbiti za nepovredivost pravnog dobra.¹⁸ Kao najčešći primjer navodi se primjer majke koja namjernim i nesavjesnim propuštanjem hranjenja svog djeteta, kojem je garant, prouzroči njegovu smrt.¹⁹ Prema Kaznenom zakonu, članku 8., stavku 1. kazneno djelo je počinjeno kad je počinitelj poduzeo ili bio dužan poduzeti radnju, bez obzira kad je nastupila posljedica iz zakonskog opisa kaznenog djela.²⁰ Radnja ovog kaznenog djela nije pobliže određena zakonskim opisom već obuhvaća svaku djelatnost objektivno prikladnu za nastanak smrtne posljedice. Kod svakog kaznenog djela, pa tako i ovog, potrebno je dokazati uzročnost ili kauzalitet između poduzimanja radnje i nastupa posljedice. Iako u većini slučajeva utvrđivanje kauzaliteta ne predstavlja problem jer posljedica smrti nastupa neposredno nakon

¹³ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 62.

¹⁴ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 62.

¹⁵ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 63.

¹⁶ K. Turković i dr., *Komentar Kaznenog zakona*, Narodne novine, Zagreb 2013, 163

¹⁷ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g.,

¹⁸ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 65.

¹⁹ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 65-66.

²⁰ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g, čl. 8., st. 1.

počiniteljeva djelovanja, problem se javlja kad između radnje i posljedice prođe duže vremensko razdoblje jer se pojavljuju novi uzroci koji su *condicio sine qua non* za nastup posljedice.²¹

Kao primjer iz prakse navodi se doprinos same žrtve koja je vozila u bolnicu pa nastradala u prometnoj nesreći zatim doprinos trećih koji su pospješili nastup posljedice kao što je pogrešno liječenje od strane liječnika ili doprinos nekih vanjskih okolnosti i tada je potrebno utvrditi je li došlo do prekida uzročnosti ili se radnja počinitelja i dalje može smatrati suuzrokom.²² Ako je došlo do prekida uzročnosti, tada se počinitelja može osuditi samo za pokušaj ubojstva i u pravilu će za takvo utvrđenje biti potrebno odgovarajuće vještačenje, a teret dokaza u pogledu prekida uzročnosti biti će na optuženom.²³

U sljedeća dva slučaja donosimo prikaz činjeničnih stanja te okolnosti koje problematiziraju utvrđivanje uzročnosti u praksi. U oba slučaja radi se o osudi za pokušaj ubojstva.

U prvom slučaju prvostupanjski sud je utvrdio da je optuženik „kuhinjskim nožem ubo oštećenika u predjelu lijeve prednje strane prsišta i u predjelu desne strane leđa uz kralježnicu, čime mu je zadao ozljedu plućnog krila, što je prouzročilo obilno krvarenje (teška i po život opasna ozljeda)“.²⁴ Liječničkom intervencijom život oštećenika bio je spašen, ali je on umro uslijed urinarnih i probavnih komplikacija tijekom bolničkog liječenja i prema nalazu i mišljenju vještaka ozljeđivanje je bilo okidač za razvoj simptoma koji su doveli do smrti i sud je zaključio da između ozljeđivanja i smrtnog ishoda postoji uzročno-posljedična veza te ga osudio za ubojstvo...“²⁵

U drugom slučaju, postojao je prijevor oko utvrđenja je li optuženikova radnja bila uzrok smrti oštećenice. Presudom Vrhovnog suda počinitelj je osuđen samo za pokušaj ubojstva nakon što je ispalio 14 hitaca iz pištolja u oštećenicu koja je bila obješena i bez svijesti, a vještačenjem je utvrđeno da je smrt nastupila zbog ugušenja vješanjem i da bi oštećena umrla bez obzira na radnje pucanja na temelju čega je sud utvrdio prekid uzročnosti.²⁶

²¹ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 66.

²² Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str. 327.-343., str. 330-331.

²³ Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str. 327.-343., str. 331.

²⁴ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2016IKzB204A6>, presuda VSRH u predmetu Kž 204/16-6

²⁵ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2016IKzB204A6>, presuda VSRH u predmetu Kž 204/16-6

²⁶ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH1998IKzB592A3>, presuda VSRH u predmetu Kž-592/98

Protek vremena od radnje počinjenja do nastupa posljedice različito se utvrđuje u poredbenim zakonodavstvima, od svega 30 dana dok je u drugim izraženo u godinama.²⁷ U engleskom pravnom sustavu kazneni postupak za kazneno djelo ubojstva, kad govorimo o proteku određenog vremena od dovršetka radnje, može se pokrenuti samo uz pristanak državnog odvjetnika.²⁸ Prema našem zakonodavstvu i praksi nastupanje posljedice je uvjet za kvalificiranje djela kao dovršenog ubojstva. U tom smislu posljedica mora nastupiti prije no što je presuda postala pravomoćna jer će se u suprotnom raditi o presuđenoj stvari koju više ne bi bilo moguće osporavati niti u postupku po izvanrednim pravnim lijekovima.²⁹

Ubojstvo se može javiti i kao višeaktno kazneno djelo, onda kada počinitelj posljedicu uzrokuje s više pojedinačnih, neposredno vremenski i prostorno povezanih radnji.³⁰ Bez obzira na broj takvih radnji, radit će se o jednom kaznenom djelu ubojstva, no sam način počinjenja indicira veći stupanj krivnje koji treba tretirati kao otegotnu okolnost pri odmjeravanju kazne jer svjedoči o povećanoj zločinačkoj volji.³¹ Hrvatski sudovi vode računa o načinu počinjenja ubojstva i naglašavaju povećanu kriminalnu količinu koju sadrži višeaktno počinjenje.³² Za ilustraciju može poslužiti primjer iz prakse, u kojem je optuženik proglašen krivim za ubojstvo, a kao otegotno mu je uzeto to što je „građevinskom polugom tzv. pajserom ... najmanje četiri puta snažno udario u predjelu glave, nanijevši joj time pored tjelesne ozljede i višestruki prijelom svoda i baze lubanje... od kojih ozljeda je žrtva umrla, dakle, drugog ubio.“³³

Ubojstvo može biti počinjeno različitim sredstvima: oružjem poput vatrenog oružja, noževa i ostalih hladnih oružja, oruđem i alatom, različitim eksplozivnim napravama, davljenjem, vješanjem, tjelesnom snagom, različitim otrovima, električnom energijom i slično, jedino je važno da tim sredstvom počinitelj može usmrtniti drugu osobu. Sudovi su nadležni za utvrđivanje

²⁷ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Rokсандić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 66.

²⁸ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Rokсандić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 66.

²⁹ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Rokсандić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 66.

³⁰ Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str. 327.-343., str. 330

³¹ Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str. 327.-343., str. 330

³² Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str. 327.-343., str. 330

³³ Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str. 327.-343., str. 330, presuda VSRH u predmetu KŽ-216/15–8.

prikladnosti sredstva, u prvom stupnju za to su nadležni županijski sudovi, u drugom stupnju za odlučivanje o žalbama protiv županijskih sudova nadležan je Visoki kazneni sud Republike Hrvatske, a u odlučivanju o izvanrednim pravnim lijekovima nadležan je Vrhovni sud Republike Hrvatske.³⁴

2.1.2. Krivnja

Kako bi osoba bila proglašena krivom za kazneno djelo ubojstva potrebno je dokazati postojanje svih sastojaka krivnje. Prema zakonskoj definiciji kriva je ona osoba koja je u vrijeme počinjenja kaznenog djela bila ubrojiva, koja je postupala s namjerom ili iz nehaja, koja je bila svjesna ili je bila dužna i mogla biti svjesna da je njeno djelo zabranjeno, uz uvjet da ne postoji ni jedan ispričavajući razlog.³⁵

Prema istraživanju provedenom u Hrvatskoj za razdoblje od 2004. do 2013. godine, na uzorku od 323 muške osobe koje su ostvarile protupravno djelo u stanju neubrojivosti i bile prisilno hospitalizirane, njih 48% počinilo je ubojstvo ili ubojstvo u pokušaju.³⁶ Taj podatak daje naslutiti koliko značajnu ulogu u praksi predstavlja utvrđenje neubrojivosti kao elementa obrane kod počinjenja kaznenog djela ubojstva.

Ubrojivost kao prvi sastojak krivnje, mora postojati u vrijeme počinjenja kaznenog djela, a definira se kao sposobnost shvaćanja značenja vlastitog postupanja i vladanja svojom voljom.³⁷ Oboriva je to pretpostavka u kaznenom postupku, koja se utvrđuje samo kao neubrojivost, ako se pojavi sumnja da je osumnjičenik u vrijeme počinjenja kaznenog djela bio ubrojav i tada će se provesti vještačenje kako bi se ona utvrdila. Prema članku 24. Kaznenog zakona neubrojiva osoba nije mogla shvatiti značenje svojih postupaka ili vladati svojom voljom zbog duševne bolesti, privremene duševne poremećenosti, nedovoljnog duševnog razvitka ili neke druge teže duševne smetnje.³⁸ Neubrojiva osoba ostvaruje protupravnu radnju, ali za tu radnju nije kriva.³⁹

³⁴ Krbec, I., *Promjene kaznenih okvira s osvrtom na praktična pitanja osobnog sastava sudskog vijeća*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Vol. 13. No. 2., 2006., str. 471. – 477.

³⁵ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g., čl. 23.

³⁶ Treursić I., Žarković-Palijan T., Kovačević D., Tremac A., „*Obilježja kaznenih djela kod neubrojivih počinitelja*“, Policija i sigurnost 1/2015, 48–64. str.

³⁷ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 77.

³⁸ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g., čl. 24.

³⁹ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 77.

Osoba koja počini kazneno djelo u stanju neubrojivosti nije kriva i ne može biti kažnjena, ali prema njoj mogu biti primjenjene sigurnosne mjere, a ako sud utvrdi neubrojivost dalje se postupaju prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.⁴⁰ Kao dominantna metoda utvrđivanja neubrojivosti, biopsihološka metoda utvrđuje prvenstveno postojanje duševne smetnje, a potom i njen utjecaj na mogućnost počinitelja da shvati značenje svojih postupaka i vlada svojom voljom.⁴¹ Propust suda da primjeni tu metodu i da temeljem nalaza i mišljenja vještaka utvrdi duševnu smetnju kao uzrok i utjecaj na shvaćanje značenja djela i vladanje voljom, smatrat će se pogrešno ili nepotpuno utvrđenim činjeničnim stanjem koje se može pobijati u žalbenom postupku.⁴² Zakon ne definira biopsihološke osnove neubrojivosti, a razlog tomu je dinamika razvoja znanosti i novi oblici duševnih bolesti, no bitno je da neće svaka biopsihološka osnova nužno isključiti protupravnost, a će ovisiti o vrsti i intenzitetu osnove u konkretnoj situaciji.⁴³ U prilog prethodno navedenog svjedoči i presuda Vrhovnog suda gdje se psihijatrijskim vještačenjem utvrdilo da poremećaj ličnosti disocijalnog tipa ne dovodi do neubrojivosti te da je počinitelj kriv za počinjenje kaznenog djela silovanja.⁴⁴ Međutim, ukoliko se počinitelj svojom krivnjom dovede u stanje neubrojivosti i počini kazneno djelo s namjerom ili nehajem on će biti kriv.⁴⁵ Riječ je o samoskrivljenoj neubrojivosti, institutu poznatom kao *actio libera in causa*-radnja slobodna u uzroku, a neslobodna u izvođenju.⁴⁶ Počinitelj se u stanje neubrojivosti mora dovesti uporabom alkohola, droga ili na drugi način, što isključuje situacije kad je radnja nastala pod utjecajem bolesti na koju optuženik nema utjecaja.⁴⁷ Ubrojivi počinitelj koji ostvari protupravnu radnju odgovara za počinjeno djelo ako ga počini s namjerom ili iz nehaja pri čemu se oni razlikuju s obzirom na svijest o djelu (intelektualna sastavnica kao predodžba o bitnim obilježjima djela) i odnos prema djelu (voljna sastavnica kao odnos prema posljedici).⁴⁸ Namjera je teži oblik krivnje od nehaja, najteža

⁴⁰ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 77.

⁴¹ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 80.

⁴² Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 81.

⁴³ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 78.

⁴⁴ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2012IKzB443A5>, presuda VSRH u predmetu Kž 443/12-5

⁴⁵ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 81.

⁴⁶ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 90.

⁴⁷ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 91.

⁴⁸ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 94.

kaznena djela namjerna su kaznena djela.⁴⁹ Za kaznena djela počinjena s namjerom kažnjava se uvijek, a za ona iz nehaja samo kad to zakon propisuje.⁵⁰

Ubojstvo je moguće počinuti samo s namjerom, ako se prouzroči iz nehaja tada govorimo o blažem kaznenom djelu- prouzročenja smrti iz nehaja.⁵¹ Zakon razlikuje dva oblika namjere: izravnu namjeru(I. i II. stupnja) i neizravnu namjeru. Prema članku 28. st. 2. KZ-a kod izravne namjere počinitelj je svjestan obilježja kaznenog djela i hoće ga ostvariti ili je siguran u njegovo ostvarenje.⁵² S neizravnom namjerom postupa počinitelj koji je svjestan da može ostvariti obilježja kaznenog djela pa na to pristaje.⁵³ Važnost oblika namjere u kaznenom postupku ogleda se kroz težinu kazne i samu činjenicu koja se kao takva mora obrazložiti u presudi i na koju okrivljenik ima pravo žalbe.⁵⁴ U presudi je stoga potrebno opisati s kojim oblikom namjere postupa počinitelj, a pritom treba imati na umu da viši stupanj namjere indicira i viši stupanj krivnje te se ima tretirati kao otegotna okolnost pri odmjeravanju kazne.⁵⁵ Kod izravne namjere I. stupnja počinitelj je svjestan da može počinuti djelo i ide za tim (naglasak je na voljnoj sastavnici, on nije siguran hoće li nastupiti posljedica), dok kod izravne namjere II. stupnja on sigurno zna da će doći do posljedice ako poduzme namjeravanu radnju (intelektualna sastavnica).⁵⁶

Kako bi jasnije prikazali i približili način na koji sudovi prosuđuju i obrazlažu postojanje izravne i neizravne namjere u nastavku slijede dva primjera iz prakse.

U prvom primjeru riječ je o pokušaju ubojstva nožem gdje je optuženik prišao žrtvi s leđa i zadao tri ubodne rane u kontinuitetu na leđima u projekciji desnog prsišta, zatim još dvije rezne rane na dijelu podlaktice.⁵⁷ Visoki kazneni sud potvrdio je odluku prvostupanjskog suda

⁴⁹ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 95.

⁵⁰ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g. čl. 27.

⁵¹ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017.,str. 66.

⁵² Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g. čl. 28., st. 2.

⁵³ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g. čl. 28., st. 3.

⁵⁴ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 95

⁵⁵ *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, Igor Vuletić, znanstveni članak, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe (2334-6566) 7 (2018), 2018; 327-343, str. 333.

⁵⁶ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017.,str. 99.

⁵⁷ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VKSRH2021IKzB323A6> , presuda Visokog kaznenog suda u predmetu I Kž 323/2021-6

navodeći da je pravilno prvostupanjski sud utvrdio da je optuženik u odnosu na subjektivno obilježje kaznenog djela ubojstva u pokušaju postupao s izravnom namjerom da ubije oštećenika, a ne da ga samo tjelesno ozlijedi, u prilog kojem svjedoče slijedeće činjenice: da je optuženik ozljede zadao nožem duljine oštrice 8 cm, dakle prema općem iskustvu apsolutno pogodnim sredstvom za nanošenje smrtonosnih ozljeda, da su tri ubodne rane na leđima u projekciji desnog prsišta prema anatomske lokaciji područje vitalnih organa, što potvrđuje osnovanost zaključaka o postupanju optuženika s izravnom namjerom da ubije oštećenika, čime su ispunjena zakonska obilježja kaznenog djela ubojstva u pokušaju.⁵⁸

U drugom primjeru, Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio je odluku prvostupanjskog suda o počinjenju kaznenog djela teškog ubojstva s neizravnom namjerom koji je, nakon što je utvrđeno da se optuženi gornjim dijelom tijela provukao kroz prozor suvozača i ispruženim rukama usmjerio pištolj prema vozilu navedenih djelatnika policije koji su ga slijedili te ispalio više hitaca prema njihovom vozilu, zaključio da je optuženi postupao svjestan mogućnosti da takvim ispaljenjem metaka usmrti dva policajca te da je na takvu posljedicu i pristao, dakle, da je kazneno djelo počinio s neizravnom namjerom.⁵⁹

2.2. Pokušaj

Prema posljednjim podacima Državnog zavoda za statistiku od 53 pravomoćne presude za kazneno djelo ubojstva, 37 presuda izrečeno je za pokušaj, što pokazuje kako čak 69,8% ubojstava ostaje u pokušaju.⁶⁰ Pokušaj je kažnjiv kod namjernih kaznenih djela, među njima i za pokušaj kaznenog djela ubojstva jer zakonodavac propisuje kažnjavanje ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora od 5 godina ili teža kazna ili zakon izričito propisuje kažnjavanje za i za pokušaj.⁶¹

⁵⁸ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VKSRH2021IKzB323A6>, presuda Visokog kaznenog suda u predmetu I Kž 323/2021-6

⁵⁹ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2010IKzB851A8>, presuda VSRH u predmetu I Kž 851/2010-8

⁶⁰ https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0302_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=56e8f67e-ea3b-4f57-b8f3-392434b6c200, Državni zavod za statistiku, T.03.02. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

⁶¹ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g., čl. 4., st. 1.

Kada govorimo o počinjenju kaznenog djela, tada razlikujemo četiri stadija „iter criminalis“ koja se sastoje od donošenja odluke, pripreme radnje, pokušaja i dovršenog kaznenog djela.⁶² Za razliku od pokušaja, pripremnim radnjama se stvaraju pretpostavke odnosno uvjeti za počinjenje kaznenog djela, one su vrijednosno neutralne i u kaznenom pravu se načelno ne kažnjavaju.⁶³ Kao jedno od složenijih pitanja u kaznenopravnoj doktrini javlja se određenje razlikovanja između pripremnih radnji i pokušaja. Sudovi moraju utvrditi može li se određeno ponašanje koje se stavlja optuženiku na teret smatrati pripremnim radnjama ili pokušajem.⁶⁴ Kao glavno razgraničenje navodi se kako počinitelj poduzimanjem pripremnih radnji ne započinje s ostvarivanjem kaznenog djela, dok pokušajem započinje namjerno ostvarivanje kaznenog djela i posljedica neposredno predstoji.⁶⁵

Kod pokušaja kaznenog djela potrebno je utvrditi postojanje sva tri elementa: namjera počinjenja kaznenog djela, poduzeta radnja koja prostorno i vremenski prethodi ostvarenju kaznenog djela i djelo ne smije biti dovršeno.⁶⁶

Teorija razlikuje dovršeni pokušaj od nedovršenog, pri čemu je temelj razgraničenja subjektivan jer kod dovršenog pokušaja počinitelj je poduzeo sve radnje koje su po njegovoj zamisli trebale dovesti do dovršenja, dok kod nedovršenog pokušaja počinitelj još uvijek nije poduzeo sve namjeravane radnje.⁶⁷ Počinitelj koji je iz vatrenog oružja ustrijelio žrtvu, ali je posljedica u vidu smrti žrtve izostala dovršio je pokušaj, ali neće se raditi o dovršenom pokušaju ako počinitelj zaprijeti prodavačici u trgovini da mu preda dnevni utržak i prije predaje on napusti mjesto počinjenja.⁶⁸

Pokušaj je kažnjiv isključivo kod namjernih kaznenih djela, namjera mora obuhvatiti sva obilježja kaznenog djela pa neće biti riječ o pokušaju ubojstva kod počinitelja za kojeg nije bilo

⁶² Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., *Kazneno pravo, Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 136.

⁶³ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 139.

⁶⁴ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 138.

⁶⁵ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 139.

⁶⁶ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g., čl. 34.

⁶⁷ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., *Kazneno pravo, Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 141.

⁶⁸ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., *Kazneno pravo, Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 141.

dokaza da je ispaljivanjem dvaju projektila iz pištolja u pravcu kupaonice kuće u kojoj je živio, a oštećena se tad nije tamo nalazila, izvršio u namjeri da liši života nevjenčanu suprugu.⁶⁹

Namjera kod pokušaja može biti izravna i neizravna pa se pitanje razgraničenja često pojavljuje u sudskoj praksi.⁷⁰ Vrhovni sud potvrđuje presudu prvostupanjskog suda koji utvrđuje kako optuženik postupa s izravnom namjerom usmrćenja kada uzima dojenče iz kolica, snažno ga baca na tvrdu podlogu /asfalt uz opis svjedoka prema kojem je optuženik dijete „tresnuo o pod“, nakon čega dijete udara nogom.⁷¹

Prema članku 34. st. 3. KZ-a počinitelj koji je iz grube nerazumnosti pokušao počinjenje kaznenog djela neprikladnim sredstvom ili prema neprikladnom objektu može se osloboditi kazne.⁷² Najčešći primjeri su pucanje iz prazne puške ili pucanje u leš. Kako bi se utvrdila neprikladnost pokušaja, osim neprikladnosti sredstva ili objekta, počinitelj mora postupati s grubom nerazumnosti. To bi značilo da počinitelj tu nerazumnost potvrđuje pokušajem poduzimanja radnje koja nikad ne bi mogla dovesti do namjeravane posljedice, jer s obzirom na okolnosti neprikladnog objekta i sredstva djelo nije moguće dovršiti. O neprikladnom pokušaju bit će riječ ako nitko drugi, pa bio i spretniji od počinitelja, ne bi mogao dovršiti kazneno djelo.⁷³ Presudom Vrhovnog suda pokušaj razbojništva se ocjenjuje neprikladnim jer se radilo o odsustvu oružja kao predmeta počinjena kaznenog djela čime se opravdava njegova nepodobnost, optuženici nisu mogli ni pod kojim uvjetom ostvariti predmetno krivično djelo jer nema objekta.⁷⁴ Dok u drugom primjeru Vrhovni sud potvrđuje prvostupanjsku presudu navodeći kako nije riječ o neprikladnom pokušaju jer u ljekarni nije bilo heptanona u vrijeme počinjenja kaznenog djela razbojništva pri čemu praksa sudova u određenju neprikladnog pokušaja nije dosljedna.⁷⁵

⁶⁹ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 141., (VSRH, I Kž 435/11-4).

⁷⁰ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 142.

⁷¹ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2009IKzB966A3>, presuda VSRH u predmetu I Kž 966/2009-3

⁷² Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g., čl. 34. st. 3.

⁷³ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 148.

⁷⁴ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2008IKzB1024A5>, presuda VSRH u predmetu I Kž 418/1997-5

⁷⁵ <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2008IKzB1024A5>, presuda VSRH u predmetu I Kž 1024/08-5

2.3. Dobrovoljni odustanak

Počinitelj koji je dobrovoljno prekinuo započeto počinjenje kaznenog djela, iako je bio svjestan da je prema svim okolnostima radnju mogao dovršiti ili je nakon dovršetka radnje spriječio nastupanje posljedice, može se osloboditi kazne.⁷⁶

Dobrovoljni odustanak je moguć samo ako je počinitelj započeo počinjenje kaznenog djela svojom radnjom i uvijek se mora temeljiti na autonomnoj odluci počinitelja da ne dovrši kazneno djelo iako zna bi to mogao.⁷⁷

Nikakve druge okolnosti ne smiju utjecati na počinitelja u smislu da utječu na njegovo postupanje. U situacijama kad je kazneno djelo ostalo u pokušaju zbog djelovanja treće osobe tada se neće raditi o dobrovoljnom odustanku jer je na volju i ponašanje počinitelja utjecala treća osoba koja ga je spriječila u počinjenju kaznenog djela i zato je ono ostalo u pokušaju.⁷⁸

Ukoliko se utvrdi postojanje dobrovoljnog odustanka, tada će sud donijeti osuđujuću presudu ali počinitelja može osloboditi kazne.⁷⁹ Kod kaznenog djela ubojstva moguć je i odustanak od nedovršenog pokušaja (npr. kada počinitelj počne daviti žrtvu pa ju pusti) i odustanak od dovršenog pokušaja (npr. kada upuca žrtvu pa joj potom pruži pomoć).⁸⁰ O vrsti pokušaja će ovisiti i radnja odustajanja potrebna da se priznaju učinci dobrovoljnog odustanka pa tako će se kod dovršenog pokušaja tražiti strože pretpostavke jer tu počinitelj mora poduzeti aktivnu radnju spašavanja žrtve, dok će kod nedovršenog pokušaja biti dovoljan prestanak daljnje kriminalne aktivnosti.⁸¹

⁷⁶ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na snazi od 01.01.2023.g., čl. 35. st. 1.

⁷⁷ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 150

⁷⁸ Horvatić Ž., Derenčinović D., Cvitanović L., Kazneno pravo, *Opći dio II, Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 151.

⁷⁹ Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str.337

⁸⁰ Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str.337

⁸¹ Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str.338

2.4. Kazneno djelo teškog ubojstva

Teško ubojstvo kao kazneno djelo razlikuje se od kaznenog djela ubojstva zbog okolnosti koje ga čine teškim, zato se još naziva i kvalificiranim ubojstvom.⁸² Prema članku 111. KZRH propisana je minimalna kazna zatvora od 10 godina (ili kazna dugotrajnog zatvora) što je dvostruko veća kazna u odnosu na kazneno djelo ubojstva što ukazuje na težinu tog kaznenog djela kao i činjenica da izvršenje izrečene kazne⁸³ te kazneni progon⁸⁴ za ovo kazneno djelo ne zastarijevaju. Kvalifikatorne okolnosti koje čine ubojstvo teškim mogu se kategorizirati s obzirom na način počinjenja, objekt radnje te pobude počinitelja, a intelektualna sastavnica namjere mora obuhvatiti svijest o kvalifikatornim okolnostima.⁸⁵ Primjera radi, kod ubojstva kvalificiranog s obzirom na objekt radnje počinitelj mora biti svjestan posebnog svojstva žrtve kad se radi o ubojstvu službene osobe jer ukoliko nije svjestan te okolnosti biti će riječ o zabludi bića kaznenog djela i odgovarati će za temeljni oblik kaznenog djela ubojstva.⁸⁶ Naš kazneni zakon izričito normira šest slučajeva kada će se se raditi o teškom ubojstvu, a to su: 1.) ubojstvo na okrutan ili podmukao način, 2.) ubojstvo osobe posebno ranjive zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće, 3.) ubojstvo bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, 4.) ubojstvo drugog iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili iz drugih niskih pobuda, 5.) ubojstvo radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela, 6.) ubojstvo službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti.⁸⁷ Prema kaznenom zakonu kvalifikatorne okolnosti su osobne i neprenosive i uzimaju se u obzir samo prema onome supočinitelju ili sudioniku kod kojeg postoje.⁸⁸ Ukoliko je počinitelj ubojstva ostvario više kvalifikatornih okolnosti radi se o stjecaju, a kazneno djelo će se označiti prema dominantnoj okolnosti, dok će se druga okolnost uzeti kao otegotna pri odmjeravanju kazne. Kod utvrđivanja dominantne kvalifikatorne okolnosti prednost bi trebalo dati okolnostima koje su subjektivne naravi(pobude) zbog toga što kad kvalifikatorne okolnosti stoje u odnosu načina počinjenja i objekta prednost se daje okolnostima koje se odnose na način počinjenja.⁸⁹

⁸² Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 71

⁸³ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, čl. 83., st. 2.

⁸⁴ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, čl. 81., st. 2.

⁸⁵ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 82

⁸⁶ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 82

⁸⁷ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, čl. 111

⁸⁸ Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, čl. 39., st. 2.

⁸⁹ Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo - posebni dio*, Zagreb, 2017. g., str. 73

3. KAZNENOPRAVNA UREĐENJA KROZ POVIJEST

Hrvatsko kaznenopravno uređenje datira još iz vremena srednjeg vijeka kada su statutima primorskih gradova i privilegijama davane slobode kraljevskim gradovima, ti dokumenti su imali značenje zakona i sadržavali su materijalno-pravne i postupno-pravne odredbe iako nisu bili u primjeni na području cijele Hrvatske.⁹⁰ Prema tadašnjim političkim prilikama, u ovisnosti o pripadnosti pojedinih dijelova Hrvatske Austriji i Mađarskoj primjenjuje se kazneno pravo državnog ustrojstva. Raspadom monarhije i ulaskom u Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca 1930. godine na snagu stupaju Krivični zakonik za Kraljevinu Jugoslaviju i Zakonik o sudskom krivičnom postupku za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, koji su bili na snazi na cjelokupnom području tadašnje Kraljevine Jugoslavije.⁹¹ Promjenom političkog središta, u uporabi su bili Krivični zakon Socijalističke Republike Hrvatske te Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Zakon o krivičnom postupku, koji su kao savezni zakoni bili na snazi na području cijele Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.⁹² Tako su 1993. godine objavljeni Krivični zakon Republike Hrvatske, Osnovni krivični zakon Republike Hrvatske i Zakon o krivičnom postupku Republike Hrvatske, neznatno terminološki izmijenjeni u odnosu na zakone iz socijalističkog razdoblja.⁹³ Kroz naredne četiri godine, kao rezultat sustavnog rada na reformi kaznenog zakonodavstva donose se četiri zakona: Kazneni zakon, Zakon o kaznenom postupku, Zakon o sudovima za mladež i Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama koji stupaju na snagu 1998.godine. 2013. godine na snagu stupa novi kazneni zakon kao rezultat dugotrajnog rada kako bi dopunio sve nedostatke prijašnjih izdanja.

Tablica 1. Prikaz normativnog uređenja kaznenog djela ubojstva kroz povijest

ZAKON	ČLANAK	ZAKONSKI TEKST
Krivični zakon Kraljevine Jugoslavije	čl. 167.	Kazniti će se večito robijom ili robijom najmanje 10 godina ko drugog liši života.
Krivični zakon Federativne Republike Jugoslavije	čl. 135.	Tko drugog liši života kaznit će se strogim zatvorom 5 godina.

⁹⁰ T. Peić, *Oblici kaznenog djela ubojstva*, diplomski rad, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Sveučilište u Splitu, 2018.g., str. 34.

⁹¹ T. Peić, *Oblici kaznenog djela ubojstva*, diplomski rad, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Sveučilište u Splitu, 2018.g., str. 34.

⁹² T. Peić, *Oblici kaznenog djela ubojstva*, diplomski rad, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Sveučilište u Splitu, 2018.g., str. 34.

⁹³ T. Peić, *Oblici kaznenog djela ubojstva*, diplomski rad, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Sveučilište u Splitu, 2018.g., str. 34.

Krivični zakonik Socijalističke Republike Hrvatske	čl. 35.	Tko drugog liši života kaznit će se kaznom zatvora najmanje 5. godina.
Krivični zakon Socijalističke Republike Hrvatske	čl. 34.	Tko drugog liši života kaznit će se kaznom zatvora najmanje 5. godina.
Kazneni zakon (KZ/97)	čl. 90.	Tko drugog usmrti, kaznit će se kaznom zatvora najmanje 5. godina.
Kazneni zakon (KZ/11)	čl. 110.	Tko ubije drugog, kaznit će se kaznom zatvora najmanje 5. godina.

Zakon s kojim započinjemo povijesni pregled je Krivični zakonik Kraljevine Jugoslavije iz 1929. godine koji u svom članku 167. navodi kako će se kazniti većitom robijom ili robijom najmanje deset godina ko drugoga liši života, dok za pokušaj lišenja života učinilac će se kazniti robijom najmanje tri godine.⁹⁴ Smrcu ili većitom robijom kaznit će se tko drugoga liši života posle zrelog razmišljanja, tko drugoga liši života otrovom ili na svirep (okrutan) način, tko drugoga liši života na način kojim se ugrozi život više lica, tko drugoga liši života iz koristoljublja ili radi izvršenja ili prikrivanja drugog zločinstva, tko se nalazi u povratu zbog lišenja života kakvog lica po prvom odeljku ovog paragrafa.⁹⁵ Posebnost ovog zakona je smrtna kazna koja se izvršavala vješanjem, a kazna se inače izvršavala robijom (većitom ili vremenom), zatočenjem, strogim zatvorom i zatvorom.⁹⁶ Vremena robija nije mogla biti kraća od jedne godine ni duža od dvadeset godina, kao i zatočenje koje se izvršavalo u naročitim kaznenim zavodima.⁹⁷

Krivični zakonik Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije iz 1973. godine u članku 135. navodi da tko drugog liši života kaznit će se strogim zatvorom najmanje pet godina.⁹⁸ Ako je ono učinjeno uz osobito otegotne okolnosti, a ne radi se o slučajevima iz stavka 3. ovog člana, učinitelj se može kazniti strogim zatvorom od dvadeset godina.⁹⁹ Krivični zakon Socijalističke Republike Hrvatske preuzima zakonski opis prethodnog zakona, a njegova važnost ogleda se u ukidanju smrtne kazne za sve oblike kaznenih djela.¹⁰⁰ Kazneni zakon(KZ/97) godine sadrži

⁹⁴ Vesel, J., *Krivični zakonik Kraljevine Jugoslavije : i 343 rešenja svih apelacionih sudova i svih odeljenja kasacionog suda god. 1939-1935*, Štamparija "Bos. pošta" Josip Bretler, Sarajevo, 1935., str. 134

⁹⁵ Vesel, J., *Krivični zakonik Kraljevine Jugoslavije : i 343 rešenja svih apelacionih sudova i svih odeljenja kasacionog suda god. 1939-1935*, Štamparija "Bos. pošta" Josip Bretler, Sarajevo, 1935., str. 134

⁹⁶ Vesel, J., *Krivični zakonik Kraljevine Jugoslavije : i 343 rešenja svih apelacionih sudova i svih odeljenja kasacionog suda god. 1939-1935*, Štamparija "Bos. pošta" Josip Bretler, Sarajevo, 1935., str. 134

⁹⁷ Vesel, J., *Krivični zakonik Kraljevine Jugoslavije : i 343 rešenja svih apelacionih sudova i svih odeljenja kasacionog suda god. 1939-1935*, Štamparija "Bos. pošta" Josip Bretler, Sarajevo, 1935., str. 134

⁹⁸ Jermić, M., *Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije*, Narodne novine, Zagreb, 1976., str 14.

⁹⁹ Jermić, M., *Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije*, Narodne novine, Zagreb, 1976., str 14.

¹⁰⁰ Vouk, V., *Krivični zakon Socijalističke Republike Hrvatske*, Narodne novine, Zagreb, 1984., str., 36

terminološke razlike u opisu kaznenog djela ubojstva u odnosu na prethodan zakon gdje se umjesto "lišenja života" koristi termin "usmrćenja". Prema članku 90. Kaznenog zakona „tko usmrti drugoga kaznit će se kaznom zatvora najmanje 5 godina“.¹⁰¹ Za kazneno djelo teškog ubojstva kaznit će se kaznom zatvora najmanje osam godina ili kaznom dugotrajnog zatvora onog tko usmrti dijete ili maloljetnu osobu, tko usmrti žensku osobu za koju zna da je trudna, tko drugog usmrti i pritom s namjerom da dovede u opasnost život još jedne ili više osoba, tko drugog usmrti na osobito okrutan ili krajnje podmukao način, tko drugog usmrti iz koristoljublja, tko drugog usmrti radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela, tko drugog usmrti iz bezobzirne osvete ili drugih osobito niskih pobuda, tko usmrti službenu osobu u vrijeme kad obavlja poslove zaštite ustavnog ustrojstva, osiguranja osobe ili imovine, otkrivanje kaznenih djela, privođenja, uhićenja ili sprječavanja bijega počinitelja kaznenih djela, čuvanja osoba kojim je oduzeta sloboda.¹⁰² Kao novo kazneno djelo navodi se kazneno djelo usmrćenja na zahtjev- „Tko drugoga usmrti na njegov izričit i ozbiljan zahtjev, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina“¹⁰³, a čedomorstvo¹⁰⁴, prouzročenje smrti iz nehaja¹⁰⁵, usmrćenje na zahtjev¹⁰⁶, sudjelovanje u samoubojstvu¹⁰⁷, protupravni prekid trudnoće¹⁰⁸ su privilegirani oblici kaznenog djela ubojstva. U članku 91. KZ/97 kao kazneno djelo teškog ubojstva, ubojstvo djeteta tretira kao kvalificirani oblik, dok u članku 93. KZ/97 kaznenog djela čedomorstva navodi se kao privilegirani oblik. Posljednjim kaznenim zakonom (KZ/11) ponovno dolazi do terminoloških promjena u opisu kaznenog djela ubojstva gdje se napušta termin "usmrti drugoga" i sad navodi „ubije drugoga“ smatrajući da se tom promjenom snažnije odražava sadržaj samog djela.¹⁰⁹ Razlika u odnosu za KZ/97 ogleda se i u promjeni određenja maksimalne kazne zatvora sa petnaest na dvadeset godina.¹¹⁰ Duljina kazne dugotrajnog zatvora povećana je tako da se može izreći u rasponu od dvadeset i jedne godine do četrdeset godina, ako je riječ o stjecaju do 50 godina.¹¹¹ Izostavljeni su prijašnji kvalificirani oblici ubojstvo djeteta ili maloljetne osobe i ubojstvo trudnice, a u čl. 110. st. 2. KZ/11 ubojstvo osobe posebne ranjivosti zbog dobi, duševne smetnje ili trudnoće sad je nova kvalifikatorna okolnost o kojoj će sud u svakom pojedinom slučaju ocjenjivati je li riječ o posebno ranjivim

¹⁰¹ Kazneni zakon NN 110/1997, čl. 90., na snazi od 01.01.1998. godine

¹⁰² Kazneni zakon NN 110/1997, čl. 91., na snazi od 01.01.1998. godine

¹⁰³ Kazneni zakon NN 110/1997, čl. 94., na snazi od 01.01.1998. godine

¹⁰⁴ Kazneni zakon NN 110/1997, čl. 93., na snazi od 01.01.1998. godine

¹⁰⁵ Kazneni zakon NN 110/1997, čl. 95., na snazi od 01.01.1998. godine

¹⁰⁶ Kazneni zakon NN 110/1997, čl. 94., na snazi od 01.01.1998. godine

¹⁰⁷ Kazneni zakon NN 110/1997, čl. 96., na snazi od 01.01.1998. godine

¹⁰⁸ Kazneni zakon NN 110/1997, čl. 97., na snazi od 01.01.1998. godine

¹⁰⁹ K. Turković i dr., Komentar Kaznenog zakona, Narodne novine, Zagreb 2013, 163.str.

¹¹⁰ Kazneni zakon NN 125/2011, čl. 44., st.1., na snazi od 01.01.2013 godine

¹¹¹ Kazneni zakon NN 125/2011, čl. 46., st.1, st.2.

osobama ili ne.¹¹² U članku 111. st.3. KZ/11 kaznit će se za ubojstvo bliske osobe koja je već ranije zlostavljana¹¹³, što KZ/97 nije poznavao već su se te činjenice ocjenjivale kao otegotne okolnosti. U članku 112. st. 1. KZ/11 kod ubojstva na mah ono se u odnosu na prijašnje zakonsko uređenje iz KZ/97 proširuje na situacije dugotrajne kronične patnje izazvane zlostavljanjem gdje počinitelj mora biti doveden u to stanje bez svoje krivnje, stanje mora biti ispričivo.¹¹⁴

U pogledu propisanih sankcija koje se očituju u povećanju raspona kazne sa petnaest na dvadeset godina možemo reći da je KZ/11 strožiji od KZ/97, ukoliko je kazneno djelo počinjeno nakon 01. siječnja 2013. godine od kad je zakon u primjeni.

4. FENOMENOLOGIJA KAZNENOG DJELA UBOJSTVA

Ubojstvo kao delikt nasilja predstavlja jedno od najtežih kaznenih djela čija je posljedica smrt žrtve. Delikti nasilja su ponašanja koja kazneno pravo u najširem smislu zabranjuje jer se njima povrjeđuju osnovne ustavom zaštićene vrijednosti i/ili se krše osnovna pravila građanske discipline.¹¹⁵ Nasilje u kriminološkom smislu šire je od nasilja u kaznenopravnom smislu te je u kriminologiji za pojam nasilja dovoljno da počinitelj namjerno ili nenamjerno žrtvi prouzroči strah i nesigurnost.¹¹⁶ Fenomenologija, koja uz etiologiju čini jedinstvo kriminologije, sastoji se u učenju o pojavnim oblicima kažnjivih ponašanja i nastoji pronaći odgovore na pitanja o tome zbivaju li se kažnjiva ponašanja u stvarnosti, koja su to ponašanja i kako se ona ostvaruju.¹¹⁷

Ubojstva se razlikuju prema spolu, starosti počinitelja i žrtve, vremenu i mjestu počinjenja, sredstvima počinjenja te odnosu između počinitelja i žrtve.¹¹⁸

Prema prikupljenim podatcima o ubojstvima proizlazi da države s recentnim ratnim iskustvima ili iskustvima globalnog nasilja bilježe trend porasta broja ubojstva s prestankom sukoba, da

¹¹² Kazneni zakon NN 125/2011, čl. 110., st.2.

¹¹³ Kazneni zakon NN 125/2011, čl. 111., st.3.

¹¹⁴ Kazneni zakon NN 125/2011., čl.112., st.1.

¹¹⁵ Derenčinović, D.; Getoš, A. – M., *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Zagreb, 2008. g., str. 42

¹¹⁶ Derenčinović, D.; Getoš, A. – M., *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Zagreb, 2008. g., str. 42.

¹¹⁷ Derenčinović, D.; Getoš, A. – M., *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Zagreb, 2008. g., str. 31.

¹¹⁸ Derenčinović, D.; Getoš, A. – M., *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Zagreb, 2008. g., str. 47

veći gradovi imaju veću stopu ubojstava od manjih gradova te da propisana smrtna kazna u kaznenom zakonodavstvu ne označava automatski i nižu stopu ubojstava.¹¹⁹

Recentan prikaz stanja na području Jugoistočne Europe, uključujući i Republiku Hrvatsku, kada govorimo o kaznenom djelu ubojstva donosi studija pod nazivom *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*.¹²⁰ U toj studiji prikupljali su se i analizirali podatci iz sudskih spisa preko dvije tisuće predmeta koja donose saznanja o profilu ubojice, najčešćim žrtvama ubojstva, odnosu broja prijavljenih i osuđenih počinitelja i mnoštvu drugih podataka koji su pridonijeli cjelovitosti ovog istraživanja. Prema podacima studije velika većina počinitelja je muškog spola, samo iznimno je riječ o ženama počiniteljicama, uz iznimku Mađarske gdje je udio žena nasilnih prijestupnica iznimno visok iako je jednak omjer muškog i ženskog stanovništva u populaciji.¹²¹ Kad govorimo o starosnoj dobi počinitelja nasilnih djela kod muških počinitelja najizraženija je u dobi od 21-30 godina, dok je kod žena to nešto kasnije, u dobi od 30-50 godina.¹²² Zanimljivost ove studije je u utvrđenju *Balkanskog paradoksa nasilja*, fenomena u kojem se primjećuju više stope ubojstva u cijeloj regiji, iako Balkan ima nisku stopu kriminala.¹²³ Unatoč lakšoj dostupnosti oružja, zbog nedavnog ratnog naslijeđa u regiji, samo 13% počinitelja koristilo oružje, u usporedbi s čak 62% koji su koristili hladno oružje i čak 21% koji nisu koristili oružje.¹²⁴ Studija pokazuje kako je većina ubojstava počinjena u privatnim prostorima u večernjim satima između 18 i 24 sata, za vrijeme vikenda te dan prije ili poslije vikenda.¹²⁵

¹¹⁹ Derenčinović, D.; Getoš, A. – M., *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Zagreb, 2008. g., str. 47.

¹²⁰ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g.

¹²¹ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 77. – 78.

¹²² Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 77. – 78.

¹²³ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 100.

¹²⁴ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 100.

¹²⁵ ¹²⁵ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 100.

4.1. Obilježja počinitelja kaznenog djela ubojstva

Kada govorimo o stereotipu počinitelja kaznenog djela ubojstva najčešće se opisuje kao muška osoba, mlađe ili srednje dobi od 25 do 60 godina, niskog obrazovanja, niskog socijalnog statusa, nerijetko ometenog duševnog zdravlja, koja živi na selu ili je nedavno doselila u grad, osoba koja nerijetko nasiljem inače rješava probleme s bliskim osobama.¹²⁶ Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2022. godini, od ukupnog broja od 797 osuđenih počinitelja kaznenih djela protiv života i tijela, njih 750 su muškarci dok je broj žena počiniteljica 47, čime broj muških počinitelja čini 95% svih počinitelja navedenih kaznenih djela.¹²⁷ Sličnoj situaciji svjedoče i rezultati Balkanske studije. Kada govorimo o kaznenom djelu ubojstva, od ukupno 53 osuđene osobe za to kazneno djelo, čak dvije su žene.¹²⁸ Navedene statistike u suglasnosti su s kaznenopravnom literaturom što potvrđuje stalnost u određenju obilježja počinitelja. Promatrajući stupanj obrazovanja osuđenih počinitelja kaznenih djela protiv života i tijela, većina počinitelja imala je osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, uz određeni dio počinitelja bez ikakvog formalnog obrazovanja.¹²⁹ Kada je riječ o starosti počinitelja kaznenih djela, prema statističkom pregledu Ministarstva unutarnjih poslova najveći dio počinitelja kaznenog djela ubojstva u vrijeme počinjenja imao je između 29-39 godina te 39-49 godina.¹³⁰

¹²⁶ Derenčinović, D.; Getoš, A. – M., *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Zagreb, 2008. g., str. 51

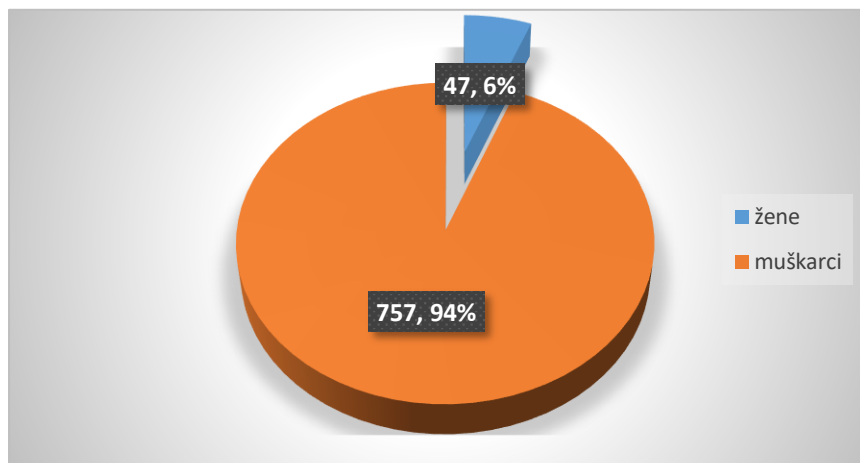
¹²⁷ https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=0bd8ed30-04b7-427b-b06a-738c93649b1d, Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

¹²⁸ https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=0bd8ed30-04b7-427b-b06a-738c93649b1d, Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

¹²⁹ https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_tableid=T0306_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=1d7970ce-f167-4b17-a878-b274e06c6a6d, Državni zavod za statistiku, T.03.06. Osuđeni punoljetni počinitelji prema grupama kaznenih djela, spolu i školskoj spremi u 2022.)

¹³⁰ https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf, *Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini*, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 84., posljednji put pristupljeno 02. srpnja 2023. g

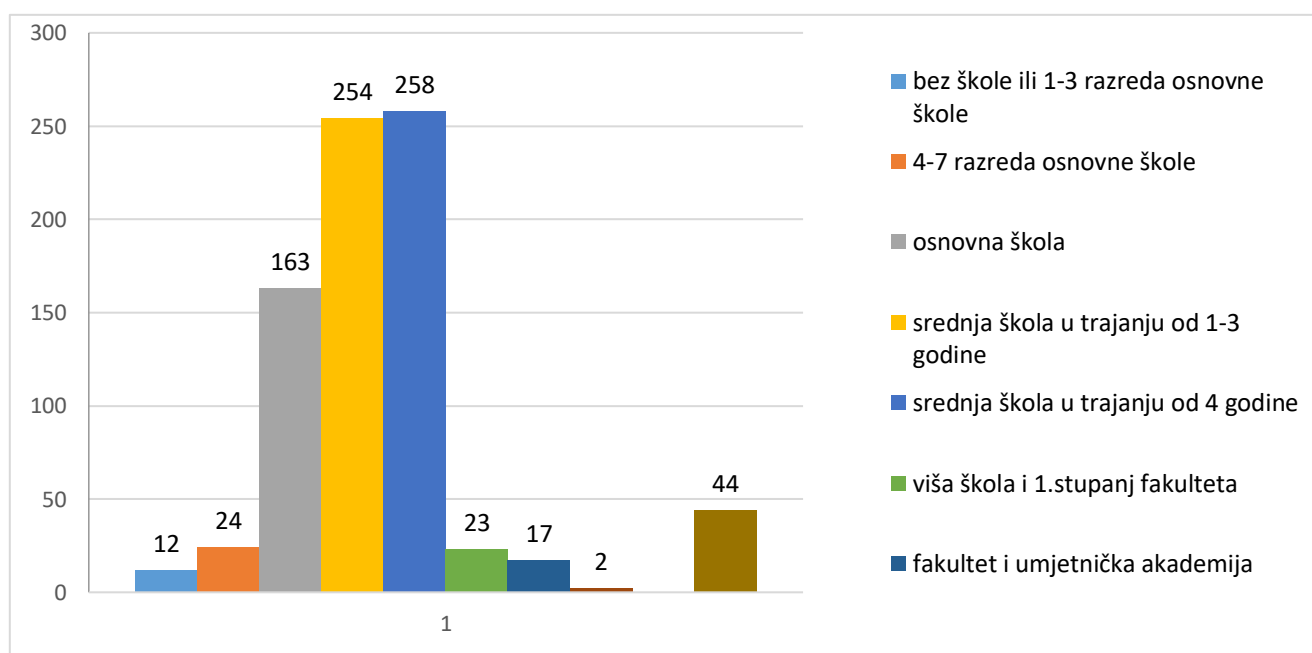
Graf 1. Osuđeni punoljetni počinitelji kaznenih djela protiv života i tijela u 2022. godini prema spolu

(Izvor

:https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0306_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=2a3039a1-24a8-4bd6-82cd-3052ec00788c, Državni zavod za statistiku, T.03.06. Osuđeni punoljetni počinitelji prema grupama kaznenih djela, spolu i školskoj spremi u 2022.)

Graf 2. Osuđeni punoljetni počinitelji kaznenih djela protiv života i tijela u 2022. godini školskoj spremi

(Izvor:

:https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_tableid=T0306_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punolj

px.fsi.hr/px/db=Pravosudje&rxid=Id7970ce-f167-4b17-a878-b274e06c6a6d, Državni zavod za statistiku, T.03.06. Osuđeni punoljetni počinitelji prema grupama kaznenih djela, spolu i školskoj spremi u 2022.)

4.1.2. Odnos počinitelja i žrtve

Uzimajući u obzir i odnos između žrtve i počinitelja primjetno je kako se većinom radi o počinjenju kaznenih djela između osoba koje se poznaju od ranije, bilo kao prijatelji, poznanici, kolege ili članovi obitelji.¹³¹ Promatrajući počinjena kaznena djela protiv života i tijela u 2022. godini, prema statistikama Ministarstva unutarnjih poslova od ukupno 2.473 kaznena djela protiv života i tijela, 1.473 počinjena su među bliskim osobama, što čini ukupan udio od 59,6 %.¹³² Prema podacima o kaznenom djelu ubojstva, 58,3 % svih počinjenih ubojstava bila su ubojstva među bliskim osobama gdje su svi počinitelji bili muškarci, a gotovo sve žrtve bile su žene.¹³³ Prema rezultatima Balkanske studije većina počinjenih ubojstava počinjena su između prijatelja i poznanika (37, 1%)¹³⁴ te 40, 1 % između članova uže obitelji, od toga 19,8 % ubojstava počinjeni su između intimnih partnera¹³⁵.

Pri formiranju profila žrtve kaznenih djela protiv života i tijela u najvećem dijelu riječ je o muškarcima, oni su najčešći počinitelji i žrtve navedenih kaznenih djela. Tome u prilog svjedoče i statistike Ministarstva unutarnjih poslova za 2021. godinu gdje je udio muškaraca kao žrtava kaznenog djela ubojstva 77, 4%, dok je udio žena kao žrtava 22, 6 %.¹³⁶

Graf. 3. Žrtve pokušanih i dovršenih kaznenih djela ubojstva i teškog ubojstva u RH u 2022.godini

¹³¹ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 43.

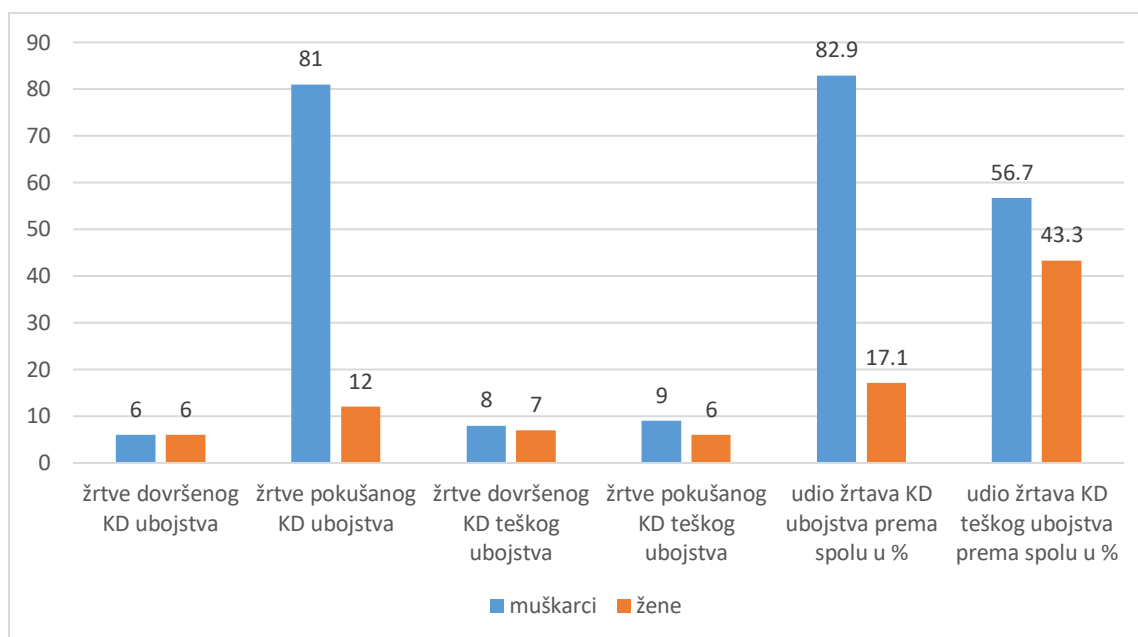
¹³² https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf, *Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini*, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 74., posljednji put pristupljeno 02. srpnja 2023

¹³³ https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf, *Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini*, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 74., posljednji put pristupljeno 02. srpnja 2023

¹³⁴ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 42., Tablica 4.1. BHS Violence Typology with shares of subcategories within each category.

¹³⁵ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 43.

¹³⁶ https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2022/Statisticki_pregled_2021_Web.pdf, *Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini*, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 15, posljednji put pristupljeno 02. srpnja 2023

(Izvor: https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf, *Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini*, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 16., posljednji put pristupljeno 02.srpnja 2023.g.)

4.1.3. Zastupljenost ubojstava u Hrvatskoj u odnosu na Europu i svijet

Prema izvješću WHO-a od 10. prosinca 2014. godine utvrđeno je da je 2012. godine u svijetu čak 475 000 ljudi bilo žrtvama ubojstava i da ubojstvo globalno predstavlja treći od vodećih uzroka smrti muškaraca u dobi od 15. – 44. godine života.¹³⁷ Prema podacima UNODC-a za 2017. godinu prvih deset država s najvećim stopama ubojstava u svijetu su uglavnom države Srednje i Južne Amerike, odnosno regije Latinske Amerike i Karibi, koje su gospodarski slabije razvijene ili u kojima su izrazito prisutni razni kriminalni krijumčarski karteli.¹³⁸ Među prvih 60 država s najvećim stopama ubojstava u svijetu, prema prethodno navedenim podacima, ne nalazi niti jedna europska država, a Hrvatska se na toj listi nalazi na 148. mjestu sa stopom ubojstava od 1,2 na sto tisuća stanovnika.¹³⁹

¹³⁷ „The global status report on violence prevention 2014.“, Izvješće WHO-a, 10. prosinca, 2014. g., Geneva, <https://www.who.int/news/item/10-12-2014-new-study-highlights-need-to-scale-up-violence-prevention-efforts-globally>, posljednji put pristupljeno 09. rujna, 2023. g

¹³⁸ Getoš Kalac, A.-M.; Šprem, P.; Šimunić, N.; *Anatomija i geografija nasilja u Hrvatskoj i u europskom kontekstu*, urednik: Cajner-Mraović, I.; Kondor Langer, M., znanstveni rad, Zbornik radova VII. međunarodne znanstveno-stručne konferencije Visoke policijske škole „Razumijevanje novih sigurnosnih izazova“, br.1., Zagreb, 2020., str.1.-554., str. 504.

¹³⁹ Getoš Kalac, A.-M.; Šprem, P.; Šimunić, N.; *Anatomija i geografija nasilja u Hrvatskoj i u europskom kontekstu*, urednik: Cajner-Mraović, I.; Kondor Langer, M., znanstveni rad, Zbornik radova VII. međunarodne

Kada govorimo o prosječnoj svjetskoj stopi ubojstava u 2020. godini ona je iznosila 5,61 ubojstava na sto tisuća stanovnika, za 2019. godinu ona je iznosila 5,56, 2018. godine 5,77 ubojstava na sto tisuća stanovnika; 2017. godine 5,91, a 2016. godine 5,95 ubojstava na sto tisuća stanovnika.¹⁴⁰ Prema navedenim podacima, prosječna svjetska stopa ubojstava u navedenom četverogodišnjem razdoblju kretala se oko 6 ubojstava na sto tisuća stanovnika, dok je prosječna stopa ubojstava u Europi za 2020. godinu iznosila 2,56 ubojstava.¹⁴¹

U Hrvatskoj je zabilježeno višegodišnje uzastopno smanjenje stope ubojstava, primjerice 2007. godine stopa ubojstava iznosila je 5,2; a 2011. godine 4,2, što potvrđuje i policijska statistika koja govori kako je stopa ubojstava 2002. godine iznosila 2,04, zatim 2007. godine 1,53, a 2012. godine prihvatljivih 1,29.¹⁴² Prema podacima Eurostata za 2020. godinu, stopa ubojstva u RH iznosi 0,97 na 100.000 stanovnika, čime se i dalje nalazi iznad europskog prosjeka.¹⁴³ Unatoč visokim stopama ubojstava na Balkanu i Jugoistočnoj Europi u odnosu na ostatak Europe, Hrvatska kao i Balkan nemaju profil regije visokog kriminala i čine se puno sigurnijim u pogledu uličnog i urbanog kriminala.¹⁴⁴

Prema statističkim podacima MUP-a za 2022. godinu Hrvatska bilježi porast ukupnog kriminaliteta za 1,9 %. Kada govorimo o kaznenim djelima protiv života i tijela bilježi se porast od 7,7 %, a evidentirano je 27 ubojstava što je za 3 ubojstva ili 10 % manje nego u 2021. godini.¹⁴⁵ Policijske uprave RH u 2022. godini zaprimile su 12 prijava ubojstava, 15 prijava teških ubojstava i 2 prijave usmrćenja, a najveći broj počinitelja osuđen je za temeljni

znanstveno-stručne konferencije Visoke policijske škole „Razumijevanje novih sigurnosnih izazova“, br.1., Zagreb, 2020., str.1.-554., str. 505.

¹⁴⁰ United Nations, Persons convicted for intentional homicide, by sex, counts and rates, <https://dataunodc.un.org/data/homicide/Persons%20convicted%20for%20intentional%20homicide> (pregledano 09. rujna 2023.)

¹⁴¹ United Nations, Persons convicted for intentional homicide, by sex, counts and rates, <https://dataunodc.un.org/data/homicide/Persons%20convicted%20for%20intentional%20homicide> (pregledano 09. rujna 2023.)

¹⁴² Getoš Kalac, A.-M.; Šprem, P.; Šimunić, N.; Anatomija i geografija nasilja u Hrvatskoj i u europskom kontekstu, urednik: Cajner-Mraović, I.; Kondor Langer, M., znanstveni rad, Zbornik radova VII. međunarodne znanstveno-stručne konferencije Visoke policijske škole „Razumijevanje novih sigurnosnih izazova“, br.1., Zagreb, 2020., str.1.-554., str. 508.

¹⁴³ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00146/default/map?lang=en>, posljednji put pristupljeno 10. rujna 2023.

¹⁴⁴ Getoš Kalac, A.-M.; Šprem, P.; Šimunić, N.; Anatomija i geografija nasilja u Hrvatskoj i u europskom kontekstu, urednik: Cajner-Mraović, I.; Kondor Langer, M., znanstveni rad, Zbornik radova VII. međunarodne znanstveno-stručne konferencije Visoke policijske škole „Razumijevanje novih sigurnosnih izazova“, br.1., Zagreb, 2020., str.1.-554., str. 511.

¹⁴⁵ https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf, Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 4., posljednji put pristupljeno 10. rujna 2023. g

oblik ubojstva.¹⁴⁶ Od 53 osuđena počinitelja kaznenog djela ubojstva i 19 osuđenika za kazneno djelo teškog ubojstva svima je izrečena kazna zatvora i nitko nije bio oslobođen iste¹⁴⁷, a prosječne zatvorske kazne kreću se između 2-3. i 3-5.godina.¹⁴⁸

4.2. Dinamika kretanja prijavljenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva od 2016. do 2022. godine

Državni zavod za statistiku kao glavni nositelj sustava službene statistike Republike Hrvatske u pravosudnoj bazi podataka bilježi podatke o maloljetnim i punoljetnim počiniteljima kaznenih djela kao i prekršaja ovisno o vrsti kaznenog djela, spolu, dobi, zanimanju i drugim zadanim obilježjima. Za potrebe ovog rada promatrana je pravosudna statistika prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnih i punoljetnih osoba prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke. Tablica u nastavku prikazuje kretanje broja prijavljenih maloljetnih i punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva kroz posljednjih sedam godina. Primjetan je trend smanjenja broja prijavljenih punoljetnih počinitelja za kazneno djelo ubojstva što se ne može reći i za maloljetne počinitelje čiji se najveći broj bilježi u 2022. godini. Kada govorimo o kaznenim djelima teškog ubojstva brojke koje se najviše ističu u posljednje dvije godine odnose se na spomenuto kazneno djelo počinjeno na okrutan ili podmukao način.

¹⁴⁶ https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf , Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 74., posljednji put pristupljeno 10. lipnja, 2023. g.

¹⁴⁷ https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=2d63dd10-a160-4510-8452-b4173e8505c6 , Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

¹⁴⁸ https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=2d63dd10-a160-4510-8452-b4173e8505c6 , Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

Tablica 2. Prijavljeni punoljetni i maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke

KAZNENO DJELO	2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M
UBOJSTVO čl.110	109	1	105	/	92	3	96	3	91	/	99	/	94	4
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.1.	7	/	6	/	5	/	5	1	4	/	18	/	18	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.2.	3	/	5	1	2	/	3	/	6	/	3	/	7	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.3.	6	/	7	/	7	/	3	/	5	/	4	/	3	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.4.	9	/	12	/	8	/	7	/	25	1	6	/	11	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.5.	0	/	1	/	1	/	/	/	1	/	0	/	1	0
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.6.	6	/	4	/	4	/	1	/	1	/	8	/	3	0
UKUPNO maloljetni/punoljetni	140	1	140	1	119	3	115	4	133	2	138	/	137	4
SVEUKUPNO		141		141		122		119		135		138		141

(Izvor; Državni zavod za statistiku, Prijavljeni maloljetni i punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke)

Ova tablica prikazuje kretanje između broja prijavljenih maloljetnih i punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva kao i svih oblika kaznenog djela teškog ubojstva. Navedeni podatci prikupljeni su u vremenskom intervalu od 2016. do 2022. godine obuhvaćajući i najnovije statističke podatke za prošlu godinu. Promatrajući tablicu primjećujemo kako se broj prijavljenih kaznenih djela ubojstva kod punoljetnih počinitelja s protekom godina smanjuje, sa 109 prijavljenih počinitelja u 2016. godini¹⁴⁹ taj broj pada na 94 prijavljena počinitelja.¹⁵⁰ Kad govorimo o kaznenom djelu teškog ubojstva prema čl. 111. tč.1. počinjenom na okrutan ili podmukao način bilježi se vidljiv porast od 18 prijavljenih punoljetnih počinitelja u 2022.godini, čak preko 4 puta više nego u 2020 godini . Još je primjetniji porast prijavljenih punoljetnih počinitelja kaznenog djela teškog ubojstva iz čl.111. tč.4. radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela gdje se u 2020. godini bilježi 25 prijave što je preko tri puta više od prethodne 2019. godine. Kada promatramo ukupan broj prijavljenih punoljetnih

¹⁴⁹

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.01.01. Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2016., 2017. I 2018.

¹⁵⁰

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.01.01. Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2022.

počinitelja za sva navedena kaznena djela možemo konstatirati da se ta brojka vrti oko 140 prijava godišnje s iznimkom u 2019. godini kad ta brojka pada na 115 prijava.

Kada utvrđujemo statističke podatke prijavljenih maloljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva u 2018. i 2019. godini prijavljena su 3 maloljetnika¹⁵¹, u ostalima razdobljima se ne bilježe nikakve prijave, dok se u 2022. bilježi 4 prijave¹⁵² za kazneno djelo ubojstva. Kod kaznenog djela teškog ubojstva u najvećem broju slučajeva za cijelo sedmogodišnje razdoblje rijetko da je ikad zabilježena prijava počinjena od strane maloljetnika, u 2020. godini zabilježena je čak jedna prijava za kazneno djelo teškog ubojstva iz čl. 111. toč. 1. i toč. 4.¹⁵³

4.3. Dinamika kretanja optuženih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva u razdoblju od 2016. do 2022. godine

U namjeri da se utvrdi i sustavno prikaže odnos između broja prijavljenih i broja optuženih maloljetnih i punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva u posljednjih sedam godina, u tablici 3. prikazano je pravosudno izvješće Državnog zavoda za statistiku s brojkama optuženih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva. U navedenom razdoblju primjećuje se kako broj optuženih počinitelja kaznenog djela ubojstva prati broj istih prijavljenih počinitelja u utvrđenom postotku od 70% kao i da broj optuženih punoljetnih počinitelja s godinama pada s iznimkom u 2019. godini kad taj brojka doseže 70 prijavljenih punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva.

Tablica 3. Optuženi punoljetni i maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke

151

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0401_2019.px&px_path=Pravosudje_kaznena_maloljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.04.01. Prijavljeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2019.

152

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0401_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_maloljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.04.01. Prijavljeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2022

153

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0401_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_maloljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.04.01. Prijavljeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2020. i 2021.

KAZNENO DJELO	2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M
UBOJSTVO čl.110	67	/	59	2	58	2	70	3	55	1	57	/	67	2
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.1.	7	/	6	/	1	/	3	7	3	/	4	1	4	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.2.	2	/	2	/	1	/	1	/	2	/	4	/	5	7
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.3.	5	/	2	/	1	/	4	/	5	/	3	/	2	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.4.	9	/	3	/	5	1	6	/	2	/	11	1	8	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.5.	/	/	/	/	/	/	2	/	/	/	/	/	2	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.6.	1	/	3	/	4	/	4	/	4	/	2	/	4	/
UKUPNO maloljetni/punoljetni	91	/	75	2	70	3	90	3	71	/	81	2	92	2
SVEUKUPNO		91		78		73		93		72		83		94

Izvor: Državni zavod za statistiku, Optuženi maloljetni i punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke)

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, broj optuženih punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva za 2022. godinu je 67¹⁵⁴, od ukupno prijavljenih 94 za istu godinu što bi značilo da je više od 70% prijavljenih počinitelja bilo i optuženo. Broj optuženih punoljetnih počinitelja varira kroz razdoblje posljednjih šest godina između najmanjeg broja od 55 optuženih u 2020. godini¹⁵⁵ do najvećeg broja od 70 optuženih u 2019 godini.¹⁵⁶ Za kazneno djelo teškog ubojstva broj optuženih punoljetnih počinitelja standardno je mali i brojka koja pomalo izlazi iz tih okvira je zabilježena u 2021. godini za kazneno djelo iz čl.111. toč. 4., radi se o 11 optuženih punoljetnih počinitelja¹⁵⁷, dok se primjera radi- za rekordnu godinu 2020. od 25 prijavljenih punoljetnih počinitelja kaznenog djela teškog ubojstva, čl.111. toč. 5.(radi

¹⁵⁴

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku, T.02.01. Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2022.

¹⁵⁵

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku, T.02.01. Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2020. I 2021.

¹⁵⁶

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2019.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku, T.02.01. Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2019.

¹⁵⁷

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.02.01. Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2020. I 2021.

počinjenja ili prikrivanja kazneno djela) niti jedan nije optužen.¹⁵⁸ Ukupan broj maloljetnih optuženih počinitelja za kazneno djelo ubojstva u razdoblju od 2016.-2022. godine u rasponu je od jednog do tri optužena što uglavnom prati broj prijavljenih maloljetnih počinitelja. Godina koja bilježi najveći sveukupan broj optuženih maloljetnih i punoljetnih počinitelja zajedno je 2022. godina s 94 optužena počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva.

4.4. Dinamika kretanja osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva u razdoblju od 2016. do 2022. godine

Kako bi odgovorili na pitanje koliki broj maloljetnih i punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva od ukupnog broja prijavljenih i optuženih počinitelja u konačnici biva i osuđenim, u nastavku je prikazana tablica kretanja osuđenih maloljetnih i punoljetnih počinitelja kroz navedeno razdoblje. Broj osuđenih punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva kroz navedeno razdoblje je u padu proporcionalno padu broja prijavljenih i optuženih počinitelja. Od ukupne brojke 98 prijavljenih počinitelja kaznenog djela ubojstva za 2022. godinu njih 68 je optuženih, a 55 je i osuđeno za to kazneno djelo.

Tablica 4. Osuđeni punoljetni i maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke

KAZNENO DJELO	2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M
UBOJSTVO čl.110	56	/	47	2	42	2	55	3	38	1	44	/	53	2
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.1.	6	/	5	/	1	/	2	/	3	/	3	1	1	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.2.	1	/	1	/	/	/	1	/	2	/	2	/	2	7
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.3.	3	/	2	/	1	/	3	/	5	/	3	/	2	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.4.	7	/	2	/	4	1	5	/	2	/	9	1	8	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.5.	/	/	/	/	/	/	2	/	/	/	/	/	2	/
TEŠKO UBOJSTVO čl.111.tč.6.	1	/	3	/	2	/	3	/	3	/	2	/	4	/
UKUPNO maloljetni/punoljetni	69	/	60	2	50	3	71	3	53	1	63	2	72	2
SVEUKUPNO		69		62		53		74		54		65		74

(Izvor: Državni zavod za statistiku, Osuđeni maloljetni i punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke)

¹⁵⁸

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.02.01. Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2020. I 2021.

Prema pravosudnoj statistici Državnog zavoda za statistiku ukupna brojka osuđenih počinitelja za kazneno djelo ubojstva i teškog ubojstva za 2022. godinu je 74, što u odnosu na broj optuženih počinitelja u istoj godini govori da 78% optuženih počinitelja biva osuđenim, dok u odnosu na broj prijavljenih počinitelja iznosi 52%. Kad je riječ o kaznenom djelu ubojstva u protekloj godini zabilježen je broj od 55 osuđenih počinitelja, od čega 53 punoljetne osobe¹⁵⁹ i 2 maloljetnika.¹⁶⁰ Uzimajući u obzir broj prijavljenih počinitelja za istu godinu kojih je 94 punoljetnika¹⁶¹ i 4 maloljetnika¹⁶², to bi značilo da 56% prijavljenih počinitelja je bilo i osuđeno za kazneno djelo ubojstva u 2022. godini. Pri tome broj punoljetnika osuđenih počinitelja kaznenog djela ubojstva varira između 38 osuđenih u 2020. godini¹⁶³ što je najmanji broj, do najvećeg broja od 55 osuđenih osoba u 2019. godini.¹⁶⁴

159

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

160

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0601_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_maloljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku, T.06.01. Osuđeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

161

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku, T.01.01. Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2022.

162

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0401_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_maloljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku, T.04.01. Prijavljeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2022.

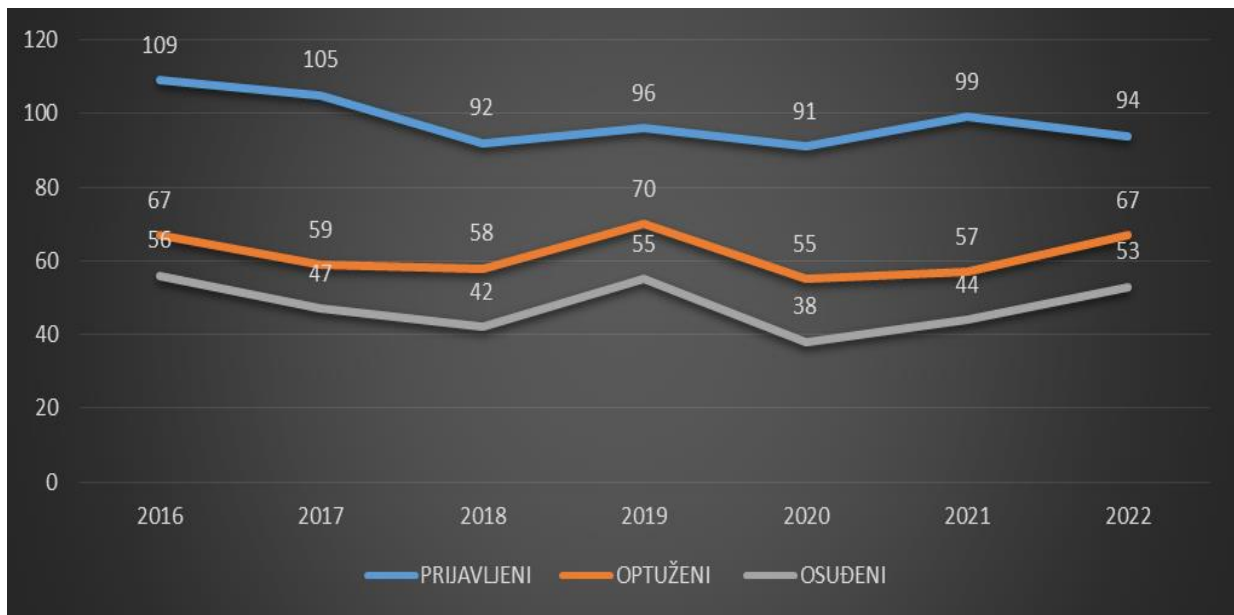
163

https://web.dzs.hr/pxweb/table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=t0301_2020.px&px_path=pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2020. i 2021.

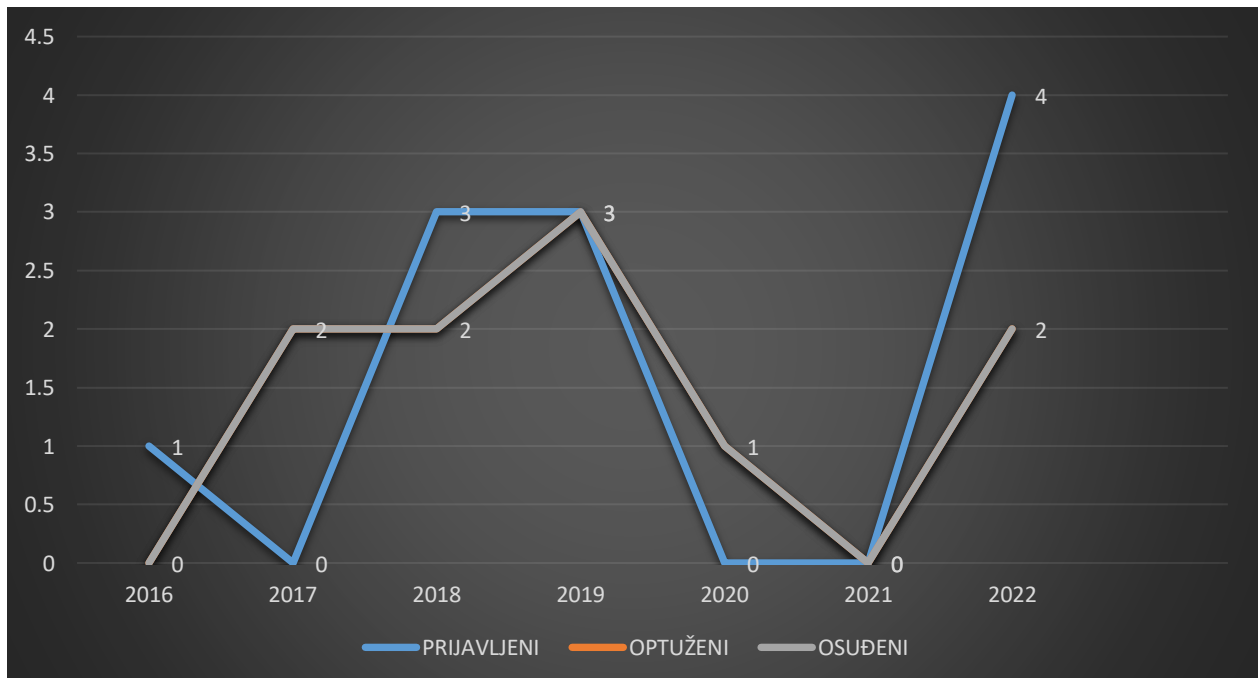
164

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0301_2019.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2019.

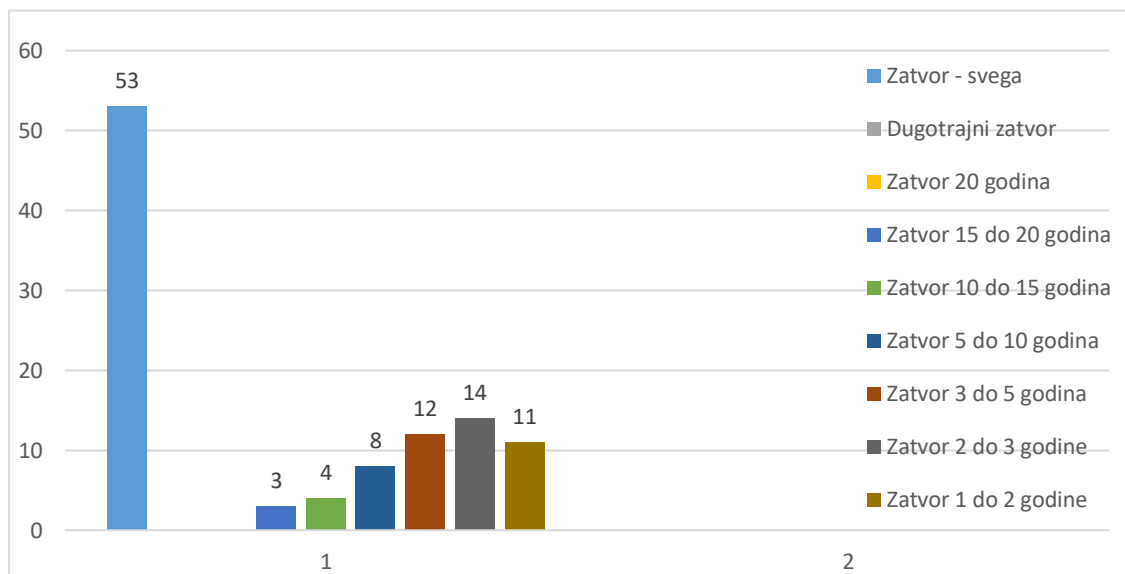
Graf 4. Prijavljeni, optuženi i osuđeni punoljetni počinitelji kaznenog djela ubojstva

Graf 5. Prijavljeni, optuženi i osuđeni maloljetni počinitelji kaznenog djela ubojstva

Graf. 5. Izrečene kazne zatvora za kazneno djelo ubojstva u 2022. godini

(Izvor: Državni zavod za statistiku, https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout2&px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.)

Hrvatsko pravosuđe često prati opaska od strane javnosti kako se ne izriču dovoljno visoke kazne za počinitelje „ozbiljnijih“ kaznenih djela. Kada govorimo o najčešće izrečenim kaznama zatvora počiniteljima kaznenog djela ubojstva u 2022. godini, one se kreću između 1 do 2 godine, 2 do 3 godine te 3 do 5 godina zatvora. Napomenimo kako je moguće izreći maksimalnu kaznu zatvora do 20 godina. Stoga ne čudi takva percepcija javnosti s obzirom da govorimo o jednom od najtežih i najokrutnijih kaznenih djela kojim se zauvijek oduzima pravo na život. Upitno je koliko takve izrečene kazne djeluju preventivno na počinitelje istih kaznenih djela. Vjerujemo kako rigorozne i stroge kazne nisu mjerilo povoljnog stanja pravosuđa u državi, no isto tako ne ostvaruju svoj preventivan cilj ako nisu pravilno odmjerene.

5. ZAKLJUČAK

Od postanka vremena do danas jedno je sigurno-svim silama se nastoji zaštititi ljudski život, kao što s druge strane napreduju i načini na koji on može biti ugrožen. Ubojstvo je jedan od prisilnih načina prestanka života, a sankcionira se još od vremena Hamurabijevog zakonika. Često se ubojstvo opisuje kao stravično zbog načina počinjenja kao i sigurne namjere počinitelja da okonča život drugoga. Kazneno djelo ubojstva je namjerno kazneno djelo i uglavnom se radi o komisivnom deliktu, pritom namjera može biti izravna ili neizravna, a očituje se kroz intelektualnu i voljnu sastavnicu. Kako bi se u kaznenom postupku utvrdilo počinjenje ubojstva mora se dokazati postojanje radnje ubijanja, smrtne posljedice te uzročne veze između njih. Da bi osoba bila proglašena krivom potrebno je utvrditi da je u vrijeme počinjenja bila ubrojiva, odnosno da je sposobna vladati svojom voljom i shvatiti značenje svojih djela, ukoliko nije ne može biti kažnjena. Prema istraživanju provedenom u Hrvatskoj u razdoblju od 2004.-2013 48% svih kaznenih djela koja su počinili neubrojivi počinitelji su kaznena djela ubojstva ili ubojstva u pokušaju. Naš kazneni zakon sankcionira i pokušaj kod namjernih kaznenih djela gdje se u postupku mora dokazati da je počinitelj postupajući s namjerom poduzeo radnje koje prostorno i vremenski prethode ostvarenju kaznenog djela. Prema posljednjim podacima Državnog zavoda za statistiku od 53 pravomoćne presude za kazneno djelo ubojstva, 37 presuda izrečeno je za pokušaj, što pokazuje kako čak 69,8% ubojstava ostaje u pokušaju.¹⁶⁵ Kazne se može osloboditi i osoba koja je dobrovoljno odustala od počinjenja, kao izraz autonomne volje koja ni na koji način nije bila pod utjecajem drugih osoba. Promatrajući zakonski okvir kaznenog djela ubojstva kroz prizmu vremena zakon koji je trenutno na snazi strožiji je prethodnog u smislu povećanja maksimalne kazne zatvora s 15 na 20 godina nastojeći preventivno djelovati na potencijalne počinitelje. Statistike pokazuju kako se najčešće izrečene zatvorske kazne za osuđene počinitelje u 2022. godini kreću u rasponu od 1-5 godina.¹⁶⁶ Javno mnijenje izražava nezadovoljstvo takvim odlukama sudova smatrajući kako su one suviše niske

¹⁶⁵

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0302_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=56e8f67e-ea3b-4f57-b8f3-392434b6c200, Državni zavod za statistiku, T.03.02. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

¹⁶⁶

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout2&px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

s obzirom na to da se radi o oduzimanju ljudskog života. Odražavaju li spomenute kazne preventivnu svrhu zakona pitanje je s kojima se suočavamo u praksi. Svakako je potrebno pronaći ravnotežu koja će odvratiti počinitelja od počinjenja kaznenog djela, a ujedno ga neće i zauvijek učiniti društveno ugroženim i obilježenim nakon odsluženja zatvorske kazne. Kada govorimo o stereotipu počinitelja kaznenog djela ubojstva najčešće se opisuje kao muška osoba, mlađe ili srednje dobi, niskog obrazovanja, niskog socijalnog statusa, osoba koja nerijetko nasiljem inače rješava probleme s bliskim osobama. To potvrđuju i podatci Državnog zavoda za statistiku za 2022. godinu gdje muškarci čine 95% počinitelja kaznenih djela protiv života i tijela. Što se tiče starosti počinitelja statistička izvješća Ministarstva unutarnjih poslova pokazuju kako je riječ o dobi od 29-39 godina i 39-50 godina. S obzirom na obrazovanje počinitelja, najčešće je riječ o osnovnoškolskom i srednjoškolskom stupnju obrazovanja. Gdje se događa većina nasilnih ponašanja i kakav je odnos između počinitelja i žrtve? O tome svjedoči studija *Violence in the Balkans* koju je vodila prof. Ana-Maria Getoš Kalac prema kojoj se počinitelj i žrtva poznaju od ranije, većina počinjenih ubojstva počinjena su između prijatelja i poznanika (37, 1%)¹⁶⁷ te 40, 1 % između članova uže obitelji., od toga 19,8 % ubojstava počinjeni su između intimnih partnera. Nasilje se u najvećoj mjeri događa na privatnim lokacijama, u popodnevnim i večernjim satima između 18h i 24h. Tko su žrtve kaznenih djela? Kao što su većina počinitelja muškarci tako je i većina žrtava muškog spola, to potvrđuju i statistički podatci MUP-a. za 2021. godinu gdje je 77, 4% muškaraca žrtava, dok je udio žena kao žrtava 22, 6 %.¹⁶⁸ Kakva je dinamika kretanja broja prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnih i punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva kroz razdoblje posljednjih sedam godina? Kada uzmemo u obzir sve prethodne iznesene statistike primjetno je kako se bilježi porast broja osuđenih počinitelja za kazneno djelo ubojstva, posebice u posljednje dvije godine. Iščitavajući podatke za 2022. godinu omjeri između prijavljenih, optuženih i osuđenih počinitelja ubojstva govore kako 78% optuženih počinitelja je i osuđeno, dok od ukupnog broja prijavljenih počinitelja njih 52% biva osuđenim. Pritom je broj prijavljenih punoljetnih počinitelja u proteklom razdoblju u padu. Broj osuđenih maloljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva kreće se oko 2 ubojstva godišnje, dok je zabilježen vidljiv porast broja počinjenja teškog ubojstva čl. 111. tč.4. u posljednje dvije godine.

¹⁶⁷ Getoš Kalac, A. – M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021. g., str. 42., Tablica 4.1. BHS Violence Typology with shares of subcategories within each category.

¹⁶⁸ https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf, *Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini*, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 84., posljednji put pristupljeno 02. srpnja 2023. g

Kako bi svijest o težini ovog kaznenog djela dosegla poželjnu razinu nužno je oblikovati javno mnijenje o težini samog počinjenja ubojstva. Nikakve okolnosti ne mogu opravdati oduzimanje života drugomu i to ne smije biti obrazac suočavanja pojedinca s problemom koliko god se on u tom trenutku čini nerješiv na drugi način. Pravda se iz ruku pojedinca mora vratiti u ruke pravosuđa, a pravosuđe mora vratiti povjerenje građana u njegovu efikasnost i neovisnost.

SAŽETAK

Kazneno djelo ubojstva kao namjerno kazneno djelo odraz je odlučnosti počinitelja u namjeri oduzimanja života drugome i kao takvo jedno je od najtežih kaznenih djela koje može biti počinjeno. Ovaj diplomski rad bavi se proučavanjem obilježja kaznenog djela ubojstva unutar zakonodavnog okvira pridružujući mu kriminološki aspekt kroz područje fenomenologije kako bi pobliže utvrdili koji su pojavni oblici ubojstva, koliko često se događaju, tko su počinitelji tih nedjela te kakav je odnos počinitelja i žrtve. U prvom dijelu rada definiraju se temeljni pojmovi radnje kaznenog djela ubojstva te krivnje kao jednih od glavnih sastavnica tog kaznenog djela. Budući da je kazneno djelo ubojstva moguće počinuti samo s namjerom, u radu se pridaje pozornost oblicima namjere uz primjere sudskih odluka kojima se one utvrđuju. Primjećujući da podatci iz prakse sudova pokazuju kako velika većina kaznenih djela ostaje u pokušaju stoga pridružujemo pokušaj kaznenog djela sadržaju ovog rada uz dobrovoljni odustanak kada se počinitelj može osloboditi kazne. Kako je poželjno poznavati povijesni aspekt svake društvene pojave tako se i u ovom radu iznosi sažet prikaz kaznenopravnog uređenja na kojem počiva sadašnji zakonodavni okvir. Drugi dio rada oslanja se na statističke podatke Državnog zavoda za statistiku uz Balkansku studiju i statistička izvješća Ministarstva unutarnjih poslova kako bi se normativnom dijelu pridružilo stvarno stanje u praksi i zaokružio cjelokupan prikaz ovog kaznenog djela. Donošenjem sustavnog prikaza prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnih i punoljetnih počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva u razdoblju od 2016. do 2022. godine nastoji se utvrditi dinamika kretanja tih kaznenih djela, kako društvo reagira na zadane zakonske norme, kakav je odnos između broja prijavljenih, optuženih i osuđenih počinitelja, kolike kazne se najčešće izriču tim počiniteljima.

Ključne riječi: ubojstvo, normativna analiza, fenomenologija, prijavljeni, optuženi i osuđeni počinitelji kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva

6. POPIS LITERATURE

6.1. Knjige

Horvatić, Ž.; Derenčinović, D.; Cvitanović, L., *Kazneno pravo-opći dio II* (Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije), Zagreb, 2017.

Cvitanović, L.; Derenčinović, D.; Dragičević Prtenjača, M.; Maršavelski, A.; Munivrana Vajda, M.; Roksandić Vidlička, S., *Kazneno pravo-posebni dio*, Zagreb, 2017.

Derenčinović, D.; Getoš, A.-M., *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Zagreb, 2008.

Getoš Kalac, A.-M., *Violence in the Balkans: First findings from the Balkan Homicide Study*, New York, 2021.

Horvatić, Ž.; Derenčinović, D.; Cvitanović, L., *Kazneno pravo-opći dio II* (Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije), Zagreb, 2017.

Vesel, J., *Krivični zakonik Kraljevine Jugoslavije : i 343 rešenja svih apelacionih sudova i svih odeljenja kasacionog suda god. 1939-1935*, Štamparija "Bos. pošta" Josip Bretler, Sarajevo, 1935.godina

Jermić, M., *Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije*, Narodne novine, Zagreb, 1976.

Getoš Kalac, A.-M.; Šprem, P.; Šimunić, N.; *Anatomija i geografija nasilja u Hrvatskoj i u europskom kontekstu*, urednik: Cajner-Mraović, I.; Kondor Langer, M., znanstveni rad, Zbornik radova VII. međunarodne znanstveno-stručne konferencije Visoke policijske škole „Razumijevanje novih sigurnosnih izazova“, br.1., Zagreb, 2020.,

6.2. Propisi

Kazneni zakon NN 110/1997, na snazi od 01.01.1998.g.

Kazneni zakon NN 125/2011, čl. 44., st.1., na snazi od 01.01.2013 godine

Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, na

snazi od 01.01.2023.g.

Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

6.3. Internetske stranice

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2016IKzB204A6> , presuda VSRH u predmetu Kž 204/16-6

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2016IKzB204A6> , presuda VSRH u predmetu Kž 204/16-6

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH1998IKzB592A3>, presuda VSRH u predmetu Kž-592/98

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2012IKzB443A5>, presuda VSRH u predmetu Kž 443/12-5

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VKSRH2021IKzB323A6> , presuda Visokog kaznenog suda u predmetu I Kž 323/2021-6

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2010IKzB851A8> , presuda VSRH u predmetu I Kž 851/2010-8

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2009IKzB966A3>, presuda VSRH u predmetu I Kž 966/2009-3

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2008IKzB1024A5>, presuda VSRH u predmetu I Kž 418/1997-5

<https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2008IKzB1024A5> , presuda VSRH u predmetu I Kž 1024/08-5

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0302_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=56e8f67e-ea3b-4f57-b8f3-392434b6c200, Državni zavod za statistiku, T.03.02. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_tableid=T0301_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=0bd8ed30-04b7-427b-b06a-738c93649b1d , Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2022.

https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_tableid=T0306_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=1d7970ce-f167-4b17-a878-b274e06cba6d , Državni zavod za statistiku, T.03.06. Osuđeni punoljetni počinitelji prema grupama kaznenih djela, spolu i školskoj spremi u 2022.)

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.01.01. Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2022.

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.01.01. Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2020. I 2021.

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.01.01. Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2016., 2017. I 2018.

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0401_2019.px&px_path=Pravosudje_kaznena_maloljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.04.01. Prijavljeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2019.

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0401_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_maloljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7, Državni zavod za statistiku, T.04.01. Prijavljeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2022

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0401_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_maloljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=

[381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7](https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7), Državni zavod za statistiku, T.04.01. Prijavljeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2020. I 2021.

[https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2022.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7](https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7), Državni zavod za statistiku, T.02.01. Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2022.

[https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=381aab9b-252b-4667-a304-a5acab8f7de7](https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0301_2020.px&px_path=pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7), Državni zavod za statistiku, T.02.01. Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2020. I 2021.

[https://web.dzs.hr/pxweb/table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=t0301_2020.px&px_path=pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7](https://web.dzs.hr/pxweb/table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=t0301_2019.px&px_path=pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7), Državni zavod za statistiku, T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2020. I 2021.

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0301_2019.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=5032f61b-a5d2-4868-a3f0-4f3bdb15f0f7, Državni zavod za statistiku T.03.01. Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2019.

https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf, *Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2022. godini*, MUP, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Zagreb str. 84., posljednji put pristupljeno 02. srpnja 2023. g

<https://www.who.int/news/item/10-12-2014-new-study-highlights-need-to-scale-up-violence-prevention-efforts-globally>, „*The global status report on violence prevention 2014.*“, Izvješće WHO-a, 10. prosinca, 2014. g., Geneva, posljednji put pristupljeno 09. rujna, 2023. g

6.4. Znanstveni članci i drugi izvori

Vuletić, I., *Kazneno djelo ubojstva u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, znanstveni članak, međunarodna recenzija, Harmonius: Journal of legal and social studies in South East Europe, vol. 7, 2018. g., str. 327.-343.

Marević, Jozo, Hrvatsko-latinski rječnik, Zagreb, Školska knjiga, 1994.,

Krbec, I., *Promjene kaznenih okvira s osvrtom na praktična pitanja osobnog sastava sudskog vijeća*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Vol. 13. No. 2., 2006., str. 471. – 477.

Treursić I., Žarković-Palijan T., Kovačević D., Tremac A., „*Obilježja kaznenih djela kod neubrojivih počinitelja*“, Policija i sigurnost 1/2015, 48–64. str.

Peić T., *Oblici kaznenog djela ubojstva*, diplomski rad, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Sveučilište u Splitu, 2018.g.,